

ÅRSBERETNING FOR ADVOKATBEVILLINGSNEMNDEN 2003

Advokatbevillingsnemndens sammensetning.

Advokatbevillingsnemndens virksomhet og sammensetning følger av domstolloven § 226. Nemndens sammensetning har i 2003 vært slik:

Leder: Tingrettsdommer Anne Marie Aarrestad
(Varamedlem: Tingrettsdommer Anne Elisabeth Landsverk)

Medlem: Advokat Janne Kristiansen
(Varamedlem: Advokat Knut Lindboe)

Medlem: Rådgiver Ted Nornes
(Varamedlem: Underdirektør Axel Proet-Høst)

Advokatbevillingsnemndens sekretariatsfunksjon ivaretas av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.

Godtgjørelsen til Advokatbevillingsnemndens medlemmer og varamedlemmer fastsettes av Justisdepartementet og dekkes av Tilsynsrådet. Det ble utbetalt honorar til nemndens medlemmer for utført arbeid i 2003 med til sammen kr. 111.659,25. Kostnadene ved nemndens drift dekkes av det bidrag som landets praktiserende advokater og rettshjelpere årlig plikter å betale til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Regnskap og melding om nemndens virksomhet sendes hvert år til Justisdepartementet. Nemndens årsberetning blir også sendt landets praktiserende advokater og rettshjelpere.

Advokatbevillingsnemnden har i løpet av året avholdt 12 møter samt 1 telefonmøte.

Generelt om Advokatbevillingsnemnden.

Advokatbevillingsnemnden er disiplinær- og tilsynssystemets overordnede organ. Dette innebærer at Advokatbevillingsnemnden – på sitt område – er overordnet de to øvrige organer i dette systemet; Tilsynsrådet for advokatvirksomhet og Disiplinærnemnden.

Advokatbevillingsnemnden behandler saker utelukkende på initiativ fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet eller Disiplinærnemnden, og har ikke anledning til selv å ta saker opp til behandling.

Forvaltnings- og offentlighetsloven gjelder for Advokatbevillingsnemndens virksomhet, med de begrensninger som følger av domstoloven § 226. Domstolovens habilitetsregler gjelder for nemndens medlemmer i den enkelte sak.

Advokatbevillingsnemndens virksomhet er nærmere omhandlet i advokatforskriften av 20. desember 1996 kapittel 6. Nemnden er klageinstans for vedtak som nevnt i domstoloven § 225 fjerde ledd, truffet av Tilsynsrådet. Dette gjelder vedtak som er til ugunst for den det retter seg mot, og klageadgangen omfatter bl.a. beslutning om oppnevning av forvalter, avslag på søknad om advokatbevilling, avslag på søknad om autorisasjon av advokatfullmektig og avslag på søknad om tillatelse til å utøve rettshjelpvirksomhet.

Advokatbevillingsnemnden avgjør saker etter forslag fra Tilsynsrådet eller Disiplinærnemnden, som nevnt i domstoloven § 219 tredje ledd og § 230, jf. § 226 annet ledd. Bestemmelsene omfatter bl.a. tilbakekall av advokatbevillinger og nedleggelse av forbud mot at en person som har juridisk embetseksamen yter rettshjelp. Dersom Advokatbevillingsnemnden ikke tar Tilsynsrådets / Disiplinærnemndens forslag til følge, kan nemnden i stedet meddele vedkommende en irettesettelse eller en advarsel.

Advokatbevillingsnemndens vedtak om tilbakekall av advokatbevillinger og om tilbakekall av fullmektigautorisasjoner kan bringes inn for retten, som kan prøve alle sider av nemndens vedtak. Staten ved Advokatbevillingsnemnden er rett saksøkt. Reglene i tvistemålsloven kapittel 30 gjelder for eventuelle søksmål, og retten kan beslutte at vedtaket ikke skal ha virkning før det er avsagt dom eller endelig dom foreligger, jf. domstoloven § 230 første ledd i.f. Advokatbevillingsnemnden kan også selv treffe beslutning om å utsette iverksettingen av vedtaket til det foreligger endelig dom, jf. forvaltningsloven § 42.

Virksomheten i 2003

Advokatbevillingsnemnden har i 2003 behandlet til sammen 83 saker. Samtlige saker er mottatt fra Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.

Advokatbevillingsnemnden har i 2003 tilbakekalt 13 advokatbevillinger. Dette innebærer en mindre økning i forhold til 2002. I tillegg har nemnden vedtatt å suspendere 1 advokatbevilling i medhold av domstoloven § 230 fjerde ledd, på bakgrunn av pågående straffesak mot advokaten. Ett av Advokatbevillingsnemndens tilbakekallsvedtak fra 2003 er brakt inn for domstolene. Hovedforhandling i saken er foreløpig ikke avholdt.

Advokatbevillingsnemnden har meddelt 27 irettesettelser og 12 advarsler. Dette medfører ingen markant endring fra antall tilsvarende reaksjoner for året 2002.

I tilfeller hvor en advokats bevilling er tilbakekalt eller innlevert av vedkommende selv – og vedkommende søker om å få ny bevilling – avgjøres saken av Advokatbevillingsnemnden etter innstilling fra Tilsynsrådet. Advokatbevillingsnemnden fikk i løpet av 2003 5 slike søknader til behandling. 3 av søknadene ble innvilget.

Dersom en advokats bo kommer under konkursbehandling trer advokatbevillingen ut av kraft inntil gjelden blir ordnet, jf. domstoloven § 230 annet ledd. Når vedkommende godtgjør at gjelden er ordnet kan Advokatbevillingsnemnden etter søknad oppheve suspensjonen. Dersom det på et tidligere tidspunkt godtgjøres at konkursen ikke skyldes forhold som nevnt i domstoloven § 230 første ledd nummer 1, kan nemnden gi dispensasjon til å drive advokatvirksomhet trass i konkursen. Advokatbevillingsnemnden mottok 2 søknader i 2003 om dispensasjon fra suspensjon av advokatbevilling etter konkurs. Søknadene ble avslått.

Saker behandlet av Advokatbevillingsnemnden i anneninstans var klager på Tilsynsrådets vedtak, jf. domstoloven § 225 fjerde ledd. Nemnden behandlet 5 ordinære klagesaker. Se nærmere om dette nedenfor.

Aktuelle avgjørelser i 2003

1. Innberetninger etter bokettersyn.

Advokatbevillingsnemnden har i løpet av 2003 mottatt 12 innberetninger fra Tilsynsrådet som relaterer seg til avholdte bokettersyn. Advokatbevillingsnemnden besluttet å tilbakekalle 10 advokatbevillinger på dette grunnlaget. De øvrige 2 advokatene ble meddelt advarsler.

a) Advokaten hadde ikke overholdt sentrale bestemmelser i advokatforskriften kapittel 3 og regnskapslovens bestemmelser. Klientmidler hadde bl.a. vært innsatt på advokatens private bankkonto, og klientmidlene var tatt ut til privat forbruk / drift uten at det forelå noe legitimt grunnlag for uttakene. Forholdet ble ansett som spesielt alvorlig idet underdekningen av klientmidler beløp seg til mer enn 5 millioner kroner. Advokatbevillingsnemnden fant at advokaten hadde gjort seg skyldig i forhold som gjorde vedkommende uskikket til å drive advokatvirksomhet og også at vedkommende hadde mistet den tillit som er nødvendig i yrket, jf. domstoloven § 230 første ledd nr. 1. Advokatens advokatbevilling ble tilbakekalt i medhold av domstoloven § 230 første ledd nr. 1 og 3. Advokaten ble også politianmeldt for forholdet.

b) Advokaten hadde ved flere anledninger bl.a. disponert over klienters innestående midler på klientbankkonto, uten at det var rettmessig adgang

til det. Advokaten hadde forsøkt å skjule de urettmessige uttakene i regnskapet ved å fabrikkere bilag for fiktive transaksjoner. Det ble konstatert en underdekning per 31. desember 2002 på over 1 million kroner. Advokatbevillingsnemnden fant at advokaten hadde gjort seg skyldig i forhold som gjorde vedkommende uskikket til å drive advokatvirksomhet og også at advokaten hadde mistet den tillit som er nødvendig i yrket. Advokatens advokatbevilling ble tilbakekalt i medhold av domstolloven § 230 første ledd nr. 1 og 3. Advokaten ble også politianmeldt for forholdet.

c) Advokatbevillingsnemnden fant å kritisere advokaten for hans manglende etterlevelse av lov om merverdiavgift. Advokaten hadde registrert seg for sent hos avgiftsmyndighetene. Han hadde ikke innsendt nødvendige oppgaver til avgiftsmyndighetene, og advokaten hadde opparbeidet en betydelig merverdiavgiftsgjeld. Det ble i vedtaket vist til at forholdet hadde pågått over lang tid, og at advokaten manglet både vilje og evne til å innrette virksomheten i samsvar med bestemmelsene på området. Advokatbevillingsnemnden fant etter dette at advokaten hadde gjort seg skyldig i forhold som gjorde vedkommende uskikket til å drive advokatvirksomhet, og også at advokaten hadde mistet den tillit som er nødvendig i yrket. Advokatens advokatbevilling ble tilbakekalt i medhold av domstolloven § 230 første ledd nr. 1. Advokaten ble også politianmeldt for forholdet.

2. Tilsynsrådets innberetninger av fristoversittelser.

Praktiserende advokater og rettsjelpere skal senest innen 1. april hvert år betale det lovbestemte bidraget til Tilsynsrådet, og for advokatenes del også til Disiplinærnemnden. Praktiserende advokater og rettsjelpere skal senest innen ovennevnte dato også innsende revisorerklæring med vedlegg til Tilsynsrådet.

Advokatbevillingsnemnden har behandlet innberetninger av til sammen 40 advokater og 1 rettsjelper for mislighold av plikten til å betale bidrag og / eller plikten til innsendelse av revisorerklæring med vedlegg.

Av de innberettede advokater ble 11 innberettet som følge av manglende rettidig bidragsbetaling. Alle ble meddelt en irettesettelse for forholdet.

22 advokater ble innberettet som følge av manglende rettidig innsendelse av revisorerklæring med vedlegg. 13 av dem ble meddelt irettesettelser, 8 ble meddelt advarsler og 1 advokatbevilling ble tilbakekalt. En rettsjelper ble innberettet på samme grunnlag, og ble meddelt en advarsel for forholdet.

7 advokater ble innberettet som følge av både manglende betaling av bidrag og manglende innsendelse av revisorerklæring med vedlegg. Av disse ble 5 meddelt irettesettelser og 2 meddelt advarsler.

3. Advokatbevillingsnemndens avgjørelser i klagesaker.

Advokatbevillingsnemnden behandlet i 2002 til sammen 6 klager på Tilsynsrådets vedtak. 5 av klagesakene gjaldt Tilsynsrådets avslag på søknader om advokatbevilling. 1 klage gjaldt Tilsynsrådets vedtak om avslag på autorisasjon av advokatfullmektig. 3 av klagene vedrørende avslag på søknad om advokatbevilling ble innvilget. I tillegg ble klagen vedrørende avslag på autorisasjon av advokatfullmektig innvilget etter at forholdet var behandlet av Sivilombudsmannen. Sistnevnte sak er nærmere omtalt under punkt 4b.

a) En gresk statsborger, med advokatbevilling fra Storbritannia og USA, som søkte om norsk advokatbevilling, fikk avslag på sin søknad, idet hun ikke hadde godgjort at hun i minst 3 år hadde utøvet faktisk og regelmessig advokatvirksomhet innen norsk rett i Norge, jf. advokatforskriften § 9-3 tredje ledd nr. 2 og 3. Søker hadde i mer enn 3 år arbeidet som amerikansk advokat i et norsk advokatfirma. Etter nemndens oppfatning måtte uttrykket "advokatvirksomhet" i advokatforskriften § 9-3 tredje ledd, nr. 2 og 3 oppfattes slik at det kreves at søkeren, i kraft av egen advokatbevilling – utstedt i annen EØS-stat – og aktivisert overfor Tilsynsrådet, jf. advokatforskriften §§ 10-1 og 10-2, må ha vært praktiserende i Norge på permanent basis.

De 4 øvrige vedtakene om avslag på søknader om advokatbevilling var begrunnet med manglende oppfyllelse av domstollovens krav om praksistid og praksisens innhold, samt kravet til hederlig vandel, jf. domstolloven § 220.

b) For at praksis som advokatfullmektig skal medregnes ved søknad om advokatbevilling, må søkeren godtgjøre prosedyreerfaring. Søkeren må ha prosedert under minst tre hovedforhandlinger i sivile saker av et visst omfang, jf. advokatforskriften § 8-1. Alternativt kan inntil to av sakene erstattes med straffesaker, dog slik at to straffesaker teller som én sivil sak. Klageren hadde bl.a. påberopt seg en uteblivelsessak. Denne saken ble ikke ansett som tilstrekkelig for oppfyllelse av kravet i advokatforskriften om at saken må ha hatt "et visst omfang". Nemnden uttalte at uteblivelsessaker overhodet ikke åpner for kontradiksjon, og at tvistetemaene i slike saker ikke undergis noen form for forhandlinger.

c) Det fremgår av domstolloven § 220 fjerde ledd at advokatbevilling bare kan utstedes til personer som ved politiattest har godtgjort at de har ført en hederlig vandel. Klager var i februar 2002 idømt en straff på 14 dagers ubetinget fengsel for overtredelse av vegtrafikkloven. Advokatbevillingsnemndens flertall fant – under tvil – å innvilge klagen under henvisning til at det hadde gått ca. 16 måneder siden det straffbare forholdet fant sted, og at lovovertrедelsen lå utenfor kjerneområdet for advokatvirksomhet. Mindretallet anså ikke kravet til hederlig vandel for oppfylt, og viste spesielt til grovheten på lovovertrедelsen som hadde ført til ubetinget fengsel.

4. Klagesaker for Sivilombudsmannen

I løpet av 2003 ble 3 av Advokatbevillingsnemndens vedtak klaget inn for Stortingets ombudsmann for forvaltningen. 2 av sakene ble tilbakesendt fra ombudsmannen – uten at han fant å ville undergi dem nærmere behandling. Den siste saken er fremdeles ikke sluttbehandlet. For så vidt gjelder 2 klagesaker fra 2002 som ombudsmannen sluttbehandlet i 2003, opplyses at disse sakene gjaldt nemndens opprettholdelse av Tilsynsrådets avslag på søknad om hhv. advokatbevilling og autorisasjon av advokatfullmektig. Videre kan opplyses:

a) Advokatbevillingsnemnden har i sin praksis lagt til grunn at det, i den grad det kreves prosedyrerfaring ved søknad om advokatbevilling, jf. domstolloven § 220 og advokatforskriften § 8-1, er påkrevet at denne er ervervet i egenskap av advokatfullmektig. Advokatbevillingsnemnden avsto i 2002 på denne bakgrunn en søknad om bevilling i et tilfelle hvor søker, til oppfyllelse av prosedyrekravet, påberopte seg én sivil sak samt anslagsvis 40 straffesaker – prosedert i egenskap av politifullmektig. [Søker hadde vært ansatt i påtalemyndigheten mindre enn ett år.] Saken er nærmere omhandlet i nemndens årsberetning for 2002. Sivilombudsmannen uttalte 13. juni 2003 at han ikke hadde innvendinger mot nemndens redegjørelse for gjeldende rett i denne saken. Han ga videre uttrykk for at den prosedyrerfaringen som søker hadde ervervet i egenskap av å være politifullmektig kun var av betydning ved vurderingen av om denne stillingen fylte domstollovens krav om at ”behandling av rettsaker må inngå som en vesentlig del”, jf. lovens § 220 nr. 2 litra c, for at denne praksistiden kan bli godkjent.

b) Advokatbevillingsnemnden opprettholdt i et vedtak fra 2002 Tilsynsrådets avslag på en søknad om autorisasjon av advokatfullmektig ansatt i 2/5 stilling. Avslaget var begrunnet med at advokatfullmektigen i stillingsbrøk som nevnt ikke kunne sies å oppfylle kravet om at advokatfullmektigvirksomhet skal være fullmektigens hovedbeskjeftigelse, som nevnt i Justisdepartementets rundskriv G-25/97, hvorav også fremgår: ”Departementet har inntatt det standpunkt at det ikke bør gis autorisasjon dersom det allerede på søknadstidspunktet er klart at advokatens virksomhet eller andre forhold, f. eks. manglende kontorfellesskap, gjør at virksomheten for fullmektigens vedkommende ikke vil bli godkjent ved søknad om advokatbevilling.” Nemndens vedtak ble klaget inn for Sivilombudsmannen, som i sin uttalelse av 25. august 2003 konkluderte med at en advokat, etter domstolloven § 223, har ”rett til” å ha en fullmektig autorisert for seg, - til å opptre for seg i rettergang. Advokatbevillingsnemnden hadde ikke hjemmel i lov for å kreve at fullmektigpraksisen skulle tilsvare minst halv stilling. Ombudsmannen understreker at retten til å ha en autorisert fullmektig og fullmektigens eventuelle påberopelse av denne praksistiden i forbindelse med senere søknad om advokatbevilling er to forskjellige ting. Og uttaler videre: ”Justisdepartementets uttalelser i rundskriv G-25/97 kan vanskelig gi hjemmel for å gi vilkårene etter § 220 tilsvarende virkning i

forhold til § 223. Jeg vil imidlertid presisere at det må antas at de aller fleste som ansettes som advokatfullmektig har et ønske om egen advokatbevilling. Av hensyn til den ansatte har jeg derfor ikke noen avgjørende innvendinger mot at en advokat normalt ikke gis autorisasjon til en fullmektig når det på forhånd er klart at arbeidsmengden ikke tilfredsstillende praksiskravet i § 220, slik departementet har uttalt i rundskriv G-25/97 pkt. 3. (...) En forsvarlighetsvirkning må innebygges i autorisasjonsordningen og en slik vurdering gir grunnlag for å oppstille en nedre grense for hvor omfattende praksisen må være for å kunne gi grunnlag for autorisasjon, jf. at en advokats rett er knyttet til ”å kunne opptre for seg i rettergang” (...). På bakgrunn av ombudsmannens uttalelse besluttet nemnden å tillate vedkommende advokatfullmektig autorisert i 2/5 stilling.

5. Avholdte hovedforhandlinger

Det har i løpet av 2003 blitt avholdt to hovedforhandlinger i saker hvor Advokatbevillingsnemnden har vært saksøkt. Det er i begge sakene krevet erstatning for økonomisk tap som følge av tilbakekall av advokatbevilling og fordi deres søknader om nye bevillinger ikke ble etterkommet på tidligere tidspunkt. Den ene av disse sakene er omhandlet i Advokatbevillingsnemndens årsberetning for 2002 (side 7 og 8). Oslo tingrett avsa den 9. april 2003 dom i saken, hvoretter Staten ved Advokatbevillingsnemnden ble frifunnet. Dommen er påanket, og hovedforhandling for lagmannsretten er berammet i mai 2004.

Hovedforhandling i den andre saken, som omhandler tilsvarende tvistetema, ble avholdt 8. og 9. desember 2003. Dom i saken var ved utløpet av året ikke avsagt. Staten ved Advokatbevillingsnemnden ble frifunnet ved Oslo tingretts dom av 23. januar 2004.

Advokatbevillingsnemnden ble i 2002 også saksøkt av ytterligere to advokater, med påstand om erstatning – for tilsvarende forhold som over. Disse to sakene er stanset, i påvente av lagmannsrettens dom i den her omhandlede første saken.

6. Suspensjon av advokatbevilling etter domstolloven § 230 fjerde ledd.

Dersom en advokat blir siktet for en forbrytelse eller forseelse som kan medføre tap av advokatbevilling, kan Advokatbevillingsnemnden etter domstolloven § 230 fjerde ledd vedta å suspendere vedkommendes bevilling inntil saken er endelig avgjort. Nemnden har i løpet av året 2003 vedtatt å suspendere 1 advokatbevilling på dette grunnlaget.

Advokaten var bl. a. siktet for å ha skaffet seg seksuell omgang ved misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold ved at han hadde seksuell omgang med en kvinnelig klient. Han var videre siktet for forsøk på tilsvarende forhold overfor en annen kvinnelig klient. Advokatbevillingsnemndens flertall uttalte at advokaten var siktet for en type forhold som gjør det nødvendig å reagere med suspensjon av hans

advokatbevilling. Dette av hensyn til at advokater i sitt virke er avhengig av en særlig tillit. Mindretallet fant imidlertid å ville avvende en eventuell dom i staffesaken, for deretter eventuelt å vurdere tilbakekall av advokatbevillingen.

7. Tilbakekall av advokatbevilling ved advokaters straffbare forhold.

Advokatbevillingsnemnden har i løpet av 2003 tilbakekalt 1 advokatbevilling grunnet rettskraftig dom i straffesak. Advokaten var domfelt for en rekke overtredelser av straffeloven, ligningsloven, merverdiavgiftsloven og regnskapsloven. Advokaten ble dømt til fengsel i 1 år og 6 måneder, hvorav 1 år ble gjort betinget. Han ble også fradømt retten til å drive advokatvirksomhet for alltid. Advokatens bevilling var – på bakgrunn av dom i tingretten – allerede blitt suspendert av Advokatbevillingsnemnden den 19. november 2001. Advokatbevillingsnemnden fant at vilkårene for tilbakekalle advokatens bevilling var til stede og at den foreliggende situasjonen nødvendiggjorde et tilbakekallsvedtak, jf. domstoloven § 230 første ledd nr. 1.

8. Høringsuttalelse avgitt av Advokatbevillingsnemnden.

Advokatbevillingsnemnden har i inneværende år avgitt høringsuttalelse til Advokatkonkurranssutvalgets utredning – NOU 2002: 18 Rett til Rett – En vurdering av konkurranseforholdene i markedet for juridiske tjenester.

Oslo, 5. februar 2004.

Advokatbevillingsnemnden

Knut Lindboe

Anne Marie Aarrestad
Leder

Linette Heiberg